

GUSTÁV MURÍN

ZVER
ZVIERATÁ
ZVIERATKÁ
A MY



Gustáv Murín

ZVER

ZVIERATÁ

ZVIERATKÁ

A MY

Príbehy, poviedky, úvahy

OBÁLKA: IGOR VADOVIČ

I. PRÍBEHY

PRÍRODA NA POHLADENIE

Necítim sa byť odborníkom na zvieractvo a už vôbec nie som skúseným chovateľom čohokoľvek. Vlastnil som ako malý chalan bez vlastného pričinenia párik anduliek. Nijako ma to neobohatilo a tie andulky asi tiež nie. Jediným poznatkom z tejto epizódy bolo, že aj v živočíšnej ríši platí, že ak sa stretnú v jednej klietke dve ženské (a to bol tento prípad) klebiet a vresku je vždy dosť. Z dnes už neznámeho dôvodu som choval aj akvarijné rybky, tie najmenej náročné – gubky. Tu ma zasa poučila Príroda, že matky (alebo to boli tie malé pestrofarebné samce?) požierajú svoje mladé. Nebola to však tá pravá príčina, prečo mi vykapali. Približne v tej dobe končil s chovom rybičiek aj sused, vášnivý akvarista. Lekári mu povedali, že má alergiu na akvarijnú vodu... Skrátka, v chove čohokoľvek som stratený, ale dúfam, že mi nikto neuprie úprimnú snahu vysomáriť sa z tejto záhady – ľudia a zverstvo všetkého druhu, môžu spolu žiť?

Zvlášť sa pýtam tých, ktorí sa tak radi utiekajú k známej legende o potrebe návratu ľudí k Prírode. Ozaj, skúsili ste to už niekedy? A skúsili ste to naozaj? Lebo vybrať sa autom do najbližšieho lesíka, tam si vyložiť piknikovú súpravu, pustiť si tranzistorák, či walkman, či mobil a chvíľu (do dožutia a dopitia prinesených zásob) hikať nad tým aká je tá Príroda prírodná, to dokáže každý chmulo. Ved' preto je aj

každý letný víkend chmulov plný les. Ale vyskúšajte si súžitie s Prírodou takpovediac na vlastnej koži. Tu sú príklady:

Duchovia na chalupe

Pred tromi desiatkami rokov sme kúpili späť pôvodne Murínovskú chalupu. Tú medzi-majitelia z Ostravy zveľadili, ale posledné roky sa už o ňu nestarali. Tak dali priestor duchom, s ktorými sa trápime podnes.

Už prvá noc, ktorú som v tejto chalupe zhodou okolností strávil sám, bola veľkou lekciou toho, čo sa v češtine dá nazvať „hrátky s čerty“. Ako chalupár neznalý základných faktov, mal som okolo polnoci pocit, že sa na streche naozaj deje niečo čertovské. A síce, že sa čerti neženia, ale rozvádzajú. Jačanie, podivuhodné zvuky, „kroky“ (?!), náhle „výkriky“, pády, buchot... ráno som konečne zaspal s vedomím, že sme kúpili chalupu aj so strašidlami. Časom sa však strašidlá začali zhmotňovať. Rôzne, neopatrne odložené kúsky jedla, alebo požívatiny ledabolo uskladnené na policiach, začali miznúť. V lete, keď už chalupu obsadila naša kompletná rodina, sa tajomné miznutia potravín stali pravidelnosťou. Až raz som s Luckou na rukách šiel po niečo do pitvora s otvorenými dverami von a našiel tam na starom stole pri zavesených klobásach statnú mačku. Za normálnych okolností mačky milujem a uznávam. Hlavne pre ich slobodnú povahu, ale tentoraz bolo na mňa tej ich mačacej slobodnej lúpeže priveľa. Nebyť malej Lucky na rukách, tak je po mačke. Sekera nebola ďaleko a chvíľu sme s mačkou na seba pozerali naozaj, ako smrteľní nepriatelia. Ako by to tušila, rozhodla sa mačka pre únikový manéver pomedzi moje

nohy a bola preč. Na pôvodne domácich a neskôr zdivočelých mačkách je zaujímavá práve tá kombinácia ich pôvodu a z toho odvodených zvykov. Takáto mačka sa totiž, na rozdiel od tej prapôvodnej, síce zdržuje v blízkosti ľudského obydľia, ale poväčšine času ju nevidíte. Jej existenciu zaznamenávate väčšinou nepriamo. Zmiznutím niečoho jedlého a potom ich nočnými koncertmi na povale. Oboje sme sa pokúsili akosi tolerovať, dokonca sme navrhli „gentlemen agreement“ zavedením mačacej misky pred dverami a príležitostným kŕmením. Prišla prvá zima a prvý jarný objav. Duchovia serú! Zdalo sa to neuveriteľné, ale nezvratné. V uzavretej chalupe so všetkými opatreniami „zazimovania“, za zamknutými dverami a oknami, utesnenými škárami na povale, bez zjavnej škáročky kadiaľ by mohol preniknúť živý tvor sme na jar na schodisku uprostred chalupy objavili bohato nabobkované, akoby duchovia mali dyzentériu. Po schodoch, po starých kobercoch i nových behúňoch vrstva „duchovného odkazu“ pripomínala, že sme tu dlho neboli.

Najpravdepodobnejšie vysvetlenie neuveriteľného javu podal môj strýko ako znalec miestneho prostredia. Podľa neho dovnútra uzamknutých priestorov nemohla preniknúť dospelá mačka (ako sme nesprávne predpokladali), ale len jej čerstvé potomstvo. Mačatá sú vraj v stave prešmyknúť sa aj veľmi malým otvorom a potom bašovať v relatívnej pohode najlepšie chránených priestorov chalupy pred mrazivým vetrom a nepohodou oravskej zimy. V duchu tejto teórie som teda prešiel odznova celou chalupou a pokiaľ som našiel najmenšiu škáru, zapchal som ju sklenenou vatou a navrch zatĺkol nejakou latou nielen preto, aby sa to rýmovalo. Ďalšie leto sme strávili opäť pri mačacích koncertoch a ďalšiu jar sme opäť čistili schody „nepriestupného“ jadra chalupy od duchovného odkazu týchto tvorov. Ďalšia, teraz

už naozaj podrobná, inšpekcia povaly viedla k objaveniu primitívneho „obetišťa“ . Priestor tesne pod strechou bol plný zvyškov obetných zvierat – od peria a kostí slielok, až po kus ovčej nohy aj s kopýtkom. V tej chvíli som sa rozhodol, že tieto krvavé pohanské rituály v našej chalupe definitívne zatrhnem. Opäť som pátral a vypátral čosi, čo som mal od samého začiatku na očiach – okienko pre vtáky v štíte strechy. Zvonku je pod okienkom, v hĺbke asi jeden a pol metra strmá strieška, z ktorej mohla mačka vyskočiť rovno do tohto mikro-okienka veľkosti dlane.

Rešpektujúc predstavu pôvodného staviteľa, že tadiaľto má asi prenikať na povalu svetlo a vzduch, zatĺkol som okienko drôteným pletivom. A neuveriteľné sa stalo skutočnosťou. O týždeň bolo milimeter hrubé pletivo rozdrapené, čo mi pripadá na mačku visiacu jednou labou na malom kúsku pletiva, výkon hodný pána Copperfielda. Bez ohľadu na uznanie, pletivo som vybral a nahradil sklom. To konečne ostalo neporušené. Najbližšiu jar sme otvárali chalupu s očakávaním, ktoré bolo vskutku odmenené. Schodisko i povala boli čisté. Ale ako sme sa ponáhľali skontrolovať ich, mimochodom sme v chodbe pitvora minuli tri malé chumáčiky čohosi, čo na prvý pohľad vyzeralo ako vyschnuté a rozpadnuté bodliaky. Až pri bližšom pohľade sa medzi chumáčikmi dali nájsť nepatrné, ihličky formujúce zvyšky rozpadnutých kostričiek mumifikovaných zárodkov „duchov“ . Neprijemný pohľad i predstava, ale na druhej strane dôkaz správneho detektívneho odhadu môjho „domorodého“ strýka. Chumáčiky sme upratali, oželeli fatálny osud „duchovných“ zárodkov a naivne sa domnievali, že tým exkurzia Prírody do nášho obydlia skončila. Mal som však lepšie študovať biológiu. Bol by som si hneď spomenul, že jedným zo základných zákonov Prírody je – rovnováha. To znamená, že ak sa

zabavíte „duchov“ v podobe mačiek, nastúpia pohotové zástupy náhle trúfalých myší...

Mikymyši

Ako malého chalana ma vážne bavilo maľovať všetky varianty Mikymauza. Ale mať takú mikymauzovskú rodinku v chalupe nie je žiadna slasť. To, že vám vyžierajú zásoby (a hlavne, že viac zničia, než skonzumujú), na to si človek časom zvykne. Poviete si, chudák myš, čo tá má zo života, nech má aspoň chvíľu hody. To si samozrejme poviete v prípade, že ste ochranca Prírody a zvierat navyše. To navyše je dôležité, lebo činnosť fanatických ochrancov zvierat má s Prírodou pramálo spoločné. Práve preto si myslím, že by mali byť dôslední a mali by chrániť aj myši (komáre už vraj chránia). A mali by chrániť najmä myši z našej chalupy a to tak, že by si ich zobrali k sebe domov. Každé takéto parazitné zvieratko má totiž jeden smrtonosný zvyk a síce, že po čase o sebe dáva príliš vedieť. Ono vás to totiž vytočí do vývrvky, keď sa na jar objavíte v chalupe a vo vašich perinách leží, elegantne na lopatkách myš, zakrytá až po bradu a jednoducho zdochnuto sa tam vyvaľuje. Nehovoriac o jej kamarátkach, ktoré pri oplakávaní jej pozostalosti precikali tie periny skrz-naskrz. Alebo, keď nájdete kompletnú myšaciu rodinku padnutú do studne, z ktorej máte piť. No a čo poviete na niekoľko litrov kapustnice, odloženej v pivnici, ale s asi slabo priloženým vekom, v ktorej pláva mŕtva myš – čo s tým?

Proti myšiam sme použili všetky dostupné, povolené a známe zbrane. Pravdou ale je, že ak vymlátite jednu myšaciu rodinku, za chvíľu sa do uvoľneného kvartýru

nasťahuje iná. Akoby to ohlasovali v miestnych myšacích inzertných novinách. Preto naša vojna proti myšiam pripomína skôr „policajnú akciu“ Američanov v Kórei, alebo „obmedzený kontigent“ Rusov v Afganistane. Myš domáca má totiž oficiálny názov od toho, že sa u vás udomácní a vy si v prvom momente pokúsite na ňu zvyknúť. V druhom momente k vám príde návšteva a v tej chvíli musí ísť aj myš domáca z domu.

Medzinárodný myšací problém

Najviac kriku sme okolo myši narobili pri našej prvej veľkej návšteve spriatelenej rodiny z Prahy. Host' do domu, myš z domu. Aspoň tak sme si to predstavovali. Boj to bol však predovšetkým psychologický, pretože sme naň absolútne neboli pripravení. Najmä psychicky. V zúfalstve som zobral, čo bolo po ruke, a to bola v kôlni zabudnutá hrdzavá plechovka s otráveným zrnom. Otrávené zrnko zbodli myši ako malinu a ešte im bolo málo. Musím priznať, že s druhou (už kúpenou) dávkou otravy to bolo ešte horšie. Myši ju vyžrali zo sáčku ešte na polici, skôr než som ten sáčok stihol otvoriť a použiť. Mali sme si byť vedomí ich apetítu, lebo veď v zime nám bežne skonzumujú polovicu zásob mydla. Bolo jasné, že situácia si žiada okamžité riešenie. V rodinke hostí bol aj šesť-ročný Filípek a prenasledovanie tohto krehkého mestského dieťaťa myšami nám pripadalo všetkým ako dôkaz našej bezmocnosti.

Vtedy (tak ako ostatne vždy), zasiahol náš chalupársky sused Ľuboš z Havířova a nasadil do problému (ostatne ako vždy) najnovší výdobytok techniky – ultrazvukový plašič myši. Ultrazvukový plašič myši je malá biela vec s kontaktom do zástrčky.

Účinok tohto prístroja mi dodnes nie je jasný. Buď jeho použitie myši chápali ako nový typ diskotéky a tancovali na ultrazvuk vo svojich dierach (takže nerušili spánok hostí), alebo ultrazvuk spoľahlivo uspáva vynervovaných rodičov číhajúcich na útok myši na ich dieťa. Skrátka, hlásenia o nočnej aktivite myši boli minimálne. Následky ich činnosti v podobe vyžranej diery do masla, alebo ohlodaného alobalového sáčku s práškovou polievkou, boli rovnaké ako predtým.

A potom prišiel naozajstný vrchol myšacej drzosti. Na počesť našich hostí pripravila Janina úžasnú pochutinu – medzi dva kakaové guľaté keksíky vložila hrubú vrstvu čokoládového krému. Bola to celá pyramída sladkých jednohubiek. Bolo to skvelé, ale tak sýte, že si každý z tej kopy dal len sústo, či dva a dokonale prejedení sme to nechali na ďalšie dni. Janina tú pyramídu odložila na policu vo vykachličkovanej kúpeľni. Opakujem, do vykachličkovanej kúpelky, pozorne vyšpárovanej, a aj steny zo sadrokartónu bez škárky, ktorou by nejaký zlopovestný hlodavec mohol preniknúť. Ráno bola celá tá misa rozkradnutá. Celá tá pyramída sladkých jednohubiek zmizla! Len, ako vo filme pre nenáročných divákov, na polceste medzi tou misou a otvorom, kadiaľ si tú hostinu myši odniesli, ležala odrobinka jednohubky. Akoby na znak, že aj tie myši toho mali už dosť. A ten otvor? Bol to prístup k akémusi vodovodnému uzáveru. Samozrejme, zakrytý umelohmotnými dvierkami. Ale tie buď neboli dovreté, alebo ich tie myši vykoplí. Skrátka, medzinárodná hanba pred vzácnymi hosťami na celý myšací svet!

Vtedy sa hlava hosťovskej rodiny rozhodla pre veľmi účinnú psychologickú vojnu. Ako vieme psychologická vojna má účinok na psychiku a keďže u myši sme si s touto vecou nie na istom, milý rodič zaútočil na psychiku vlastného dieťaťa. Uzavrel

s malým Filípkom dohodu. Ak tento nádejný mladý muž nájde niekde myš a (pozor, v tom je tá psychológia!) odkúsne jej hlavu, za odmenu vyfasuje cieľovú prémii päťsto českých korún. Aspoň vidieť aký opatrný musí byť rodič pri uzatváraní stávky s vlastným potomkom. Prvú podmienku by totiž Filípek splnil ľahko, o odhryznutí hlavy (zvanej odborne „dekapitácia“) živej myši sme všetci svorne pochybovali a ako sa ukázalo, napriek odhodlaniu mladého lovca k tejto časti dohody našťastie nedošlo. Zato máme dodnes rôzne po chalupe umiestnené Filípkovou detskou rukou nakreslené dopravné značky označujúce zákaz vstupu a nápisom „Pozor myš!“.

Boj pokračuje

Len čo hostia odišli, rozhodol som sa pre dôsledný vyhladzovací boj a kúpil som štyri pasce na myši. Každú noc som ich položil a každú noc spoľahlivo klapli. Naše drahé deti sa už tešili na ráno s nemenným rituálom pochovávaní myšičiek padlých. Vďaka tomu sme na blízkej lúke založili celkom slušný myšiaci cintorín. Zdalo sa vyhraté, ale jednu noc prenikol myšičí duch až do našej kuchyne, kde sme vtedy spali. Bol som presvedčený, že myš to byť nemohla, pretože som predtým prehľadal všetky škáry na podlahe a ubezpečil sa, že by tadiaľ ani tehotná komárka neprenikla. Myšičí duch však vytrvalo šuchotal v krabici s papierom na podkurovanie. To bola výzva na súboj. Zobudil som svoju drahú ženu Janinu a vyzval ju k asistencii. Z myšacieho ducha sa totiž vyjavilo myšacie mládča a to som sa (vzhľadom k veku a didaktickej šanci ukázať tohto tvora deťom) rozhodol uloviť. Ako už moja dobrá žena Janina vie, takéto rozhodnutie znamená obvykle poplach pre celú našu rodinu.

Zvýšený pohyb príbuzenstva funguje systémom „podaj-postav-podrž“, kým ja obvykle zotrávam v nehybnom pokoji na veliteľskom stanovišti a velím. Tentoraz som sa ale rozhodol priložiť ruku k dielu. Myška sa z vlastnej hlúposti schovala do preliačeniny priehľadného obalu z nejakej hračky našich ratolestí. Stačilo obal pritlačiť otvorenou časťou ku krabici a pomaly posúvať k okraju s očakávaným efektom vypadnutia myšky do pripravenej sklenenej fľaše. Moja dobrá žena mala minimálnu úlohu tú fľašu iba držať a včas zavrieť. Operácia prebiehala podľa plánu, až po záverečný krok. Myška zapadla do fľaše, ale čestného väzenia sa nedočkala. Namiesto toho, aby rýchlym zavretím fľaše ukončila vytrvalé pokusy myšky vyskočiť z fľaše, Janina len tíska pišťala (pretože na rozdiel od myšky, brala ohľad na spiace deti), potom fľašu štítivo pustila a kým dopišťala, myška bola preč. Ani sme na seba nestihli vyčítavo pozrieť (poznáte tie manželské pohľady, kedy sa sčítajú chyby toho druhého za celé posledné desaťročie), už bolo cez stenu z pitvora počuť tiché cvaknutie pasce. To bol koniec myšacieho ducha. Ale treba dodať, že naše deti ešte mali mať príležitosť vidieť myš domácu na živo.

Raz musel prísť aj na myši mráz v podobe novej pozoruhodnej chemickej zbrane zvanej... a teraz si nespomeniem, respektíve nebudem robiť reklamu a nazveme ju symbolicky Proti-myš. Proti-myš je skvelý prípravok, ktorý ako všetko fatálne a letálne účinkuje až po čase. To znamená, že milé myši vykrmujete niekoľko dní ružovými granulami a asi tak na piaty deň sa začnú diať podivuhodné veci. Proti-myši jed totiž obsahuje aj nejaké látky, ktoré z akýchsi (len týmto látkam a vynálezcom známych) dôvodov nútia myš vyjsť s diery a dokonáť doslova pred vašimi očami. Otrava Proti-myšom vraj spôsobuje u myši smäd a nutkanie vyjsť na

svetlo. Nech už je to ako chce, na piaty deň som našiel v záhrade pri pumpe dvoch myšacích padlých a spolu s Veronikou a Luckou sme ich šli tradične pochovať. Keď sme sa vracali k zadnému vchodu do chalupy, odrazu som si uvedomil, že tam, priamo na prahu sedí šedá myška a pozerá sa na nás. Akoby sa naschvál vystavovala našej pozornosti. Aktívna látka myšieho jedu však ešte nedokázala úplne potlačiť jej prirodzené únikové reflexy a tak po chvíli vbehla do blízkej myšacej diery pod plotom. Zobral som to na vedomie a išiel si po svojom, ale o chvíľu sa mi na tom istom mieste postavila myška do cesty opäť. Myslím si, že aj špecialisti majú len malú predstavu o tom, čo sa odohráva v myšacej mysli, ale toto sa mi zdalo ako jasný dôkaz, že myška myslí a že v tejto chvíli myslí na to, ako požiadať v núdzi človeka o prímérie. Možno si myšky odovzdávajú informáciu o tom, že ľudia toho vedia dosť veľa, ale už by bolo priveľa veriť tomu, že by myšky vedeli aj o tom, že máme nejakú veterinárnu službu. Navyše na oravskom grúni s takou službou asi ťažko možno počítať. Preto som sa rozhodol pre variantu lovu. Práve som zakúpil spoľahlivo nepresnú vzduchovú pištoľ a rozhodol sa našim deťom predviesť, na čo je užitočná. Nabil som diabolku a vyrazili sme s Veronkou z druhej strany, od záhrady, na postriežku zbalamutenej myši. Stojíme, čakáme, už aj mieriť na myšaciu dieru sa mi odnechcelo, keď ma malá Veronička ťahá za rukáv a šepká „Tatino a čo to máš na bote?“. Na bote som mal našu známú myšku. Sedela tam, pozerala hore na mňa a hovorila si „Keď už ste vy ľudia takí chytráci, kedy sa konečne začnete pozeráť aj pod nohy?“. Zobral som túto lekciu na vedomie a zobral som aj milú myšku. Nechala sa bez odporu odniesť do, už na myšacieho ducha nachystanej, sklenenej fľaše. Deti sa tešili z domácej zoologickej záhrady a ja som dumal – čo s tým? Dá sa nejak

pomôcť myške, ktorú sme predtým tak vytrvalo trávili? Moja drahá žena Janina si položila tú istú otázku a namiesto odpovede si významne poklepala po čele. Pritom opäť veľavýznamne pozerala na mňa. Áno, priznávam, umelé dýchanie otrávenej myši dať neviem. A mám, samozrejme ,pochybnosti, aký zmysel vlastne má zachraňovať myš, keď sme sa jej pôvodne chceli zbaviť. Takže som urobil to, čo obvykle zvyknú robiť intelektuáli, keď sa nevedia rozhodnúť – nič. Možno to tak bolo humánnejšie, či myšovejšie. Myš poslúžila didaktickým účelom. Naše drahé devy jej po chvíli mali dosť a išli sa hrať, kým ona si pomaly vydýchala vzduch vo fľaši a skončila. Alebo ju zabil ten jed. Neviem. Len viem, že odvtedy už nedávam myšiaciu otravu Proti-myš. Vrátil som sa k starej osvedčenej, spoľahlivo smrtonosnej, filozofické otázky neprovokujúcej, mechanickej pasci na myši. A občas v noci, keď nemôžem zaspáť, počúvam, kedy cvakne.

Mačica

Asi náš najsilnejší chalupársky príbeh so zástupcami zvieracej ríše je príbeh Mačice. Je to tak silné, že naň nemôžem zabudnúť a spomíname celá rodina s úctou a pokorou k sile života a statočnosti jednej túlavej mačky. Okolo každej chalupy sa motajú nejaké mačky, ale toto bol naozaj mimoriadny prípad. Začalo to pred siedmymi rokmi a ako obvykle si ja na ten začiatok nepamätám, ale moja žena Janina áno. Podľa nej to začalo tak, že bola na chalupe sama ešte s jednou našou rodinnou kamarátkou a pri prechádzke sa k nim pridala malá mačka. Verne ich nasledovala k chalupe a nechala sa kŕmiť. Potom zmizla a v máji susedia pôvodom zo severnej

Moravy hlásili, že videli nejakú mačku motať sa okolo a že zrejme schovala svoje mladé pod haldu u nich naskladaných siahovíc dreva. Podľa jej pestrého kožúška žlto-čierno-bielych škvŕn sme už tušili, že ide o tú prítulnú mačku. Prešiel nejaký čas a mačatá začali vykúkať spod haldy. Samozrejme, v okolitých chalupách nastal rozruch, lebo hra malých mačiek každého pobaví a najmä deti. Ale to sme stále ešte boli len pozorovateľmi. To sa zopakovalo v auguste a dalo príležitosť na úvahy, aký zmysel má taký mačací vrh, keď tie druhé tohoročné malé nedorastú na minimálnu samostatnosť a už príde krutá zima? A že na Orave je zima krutá, každý chalupár dobre vie. Potom ešte prebleskla správa, že sa mačka s novými mladými schováva u druhých susedov pod „gánkom“, teda pod verandou, a na to zavalili krajinu záveje snehu a na mačaciu históriu sme zabudli.

Na jar sme sa na chalupu vrátili a to nás už Mačica čakala. Dal som je toto meno (na ktoré dokonca počula!), lebo mi to pripadlo ako zázrak, že mimo dediny na vrchu hrebeňa tiahnuceho sa nad údolím to v tých závejoch prežila. Tri susediace chalupy, vrátane tej našej, tvoria približne rovnoramenný trojuholník s odstupmi okolo päťdesiat metrov. A tu sa Mačica usadila. Zároveň vykonávala sanitárnu službu, lebo vytrvalo a úspešne lovila myši. To nám opakovane dokazovala, keď nám svoje úlovky prinášala ukázať. A potom zasa prišiel máj.

Nebolo to teda hneď prvý rok, asi ani druhý, ale asi až tretí, keď sa Mačica rozhodla mladé neskrývať. Boli sme nadšení. Priviedla štyri mačatá, ktoré sme hneď pomenovali – mačičky boli Čičolína, Lea a Princezná (s hviezdíčkou na čele), ako aj kocúrik Mikeš (tak ho pomenovali ostravskí susedia podľa slávneho rozprávkového kocúra). Život na chalupe hneď ožil, lebo hravosť mačiat nemá hraníc a rovnako

úžasné je pozorovať, ako im svorne v polovici výskoku dôjde batéria a jedno cez druhé zaspia. Naše dcéry Lucka a Veronika boli nadšené, ale aj my s Janinou sme to oživenie privítali. Mačica múdro vodila svoje mladé po všetkých troch chalupách, ako by si chodili po sociálne dávky – u všetkých troch boli vítané a hostené.

Prešlo leto a milované mačence zmizli. Zvlášť mi bolo ľúto za Čičolínou, ktorá dostala to meno pre jej vytrvalú prítulnosť. Ale Príroda nie je sentimentálna. Mačica svoje mladé doslova vyhnala a už nikdy sa nevrátili. Čakala totiž už nové mladé.

Takto to išlo roky a už sme mačatám mená ani nedávali, lebo sme vedeli, že nás po čase neúprosne opustia. Vždy znovu som obdivoval ako statočne Mačica prežila zimu, kedy my na chalupu pre tie kruté mrazy nechodíme. A bolo skvelé prísť na jar a vidieť ju na lúke na dohľad, ako loví. Stačilo zavolať a pribehla nás privítať. Úžasné boli chvíle, keď som sedel v slnečnom dni na schodoch gánku, ona pribehla, vhupla mi do lona a tak sme spolu pozorovali svet. Až prišiel posledný rok...

Mačica v zblížovaní s nami urobila ďalší pozoruhodný krok. Rozhodla sa, že vrhne mladé v bezpečí niektorej z chalúp. Najskôr prišla so „vstupenkou“ ulovenej myši a potom vyčíhala moment, keď nikto nebol pri vchodových dverách a šibla do chalupy. Tak som ju musel znovu a znovu vyháňať, lebo takáto „návšteva“ už u susedov dopadla tragicky. Pustili si túlavého kocúra do chalupy, čo by nebolo také zlé, keby na neho nezabudli. Či skôr, keď vytušil, že odchádzajú, schoval sa im. Tak chalupu zamkli a odišli. Musel to byť hrozný pohľad, keď sa o mesiac vrátili. Kocúr zrejme rýchlo pochopil, že sa ocitol v pasci a skúšal sa dostať oknami von. Takže potrhal všetky záclonky, rozváľal, čo bolo poblízku a nakoniec v jednom kúte dokonal. Tak toto som Mačici dopriať naozaj nechcel. Skúšala to aj u horných

susedov, ktorí narýchlo pripravili vo veľkej krabici ležovisko, keď ten vrh na ňu už naozaj prišiel. Bol slnečný, teplý máj a Mačicu, ako skúsenú rodičku, nijako nerušili zvedavé náhľady majiteľov chalupy, aj ich hostí. A tí nadšene híkali, keď sa zjavovalo jedno práve zrodené mača za druhým. Medzi našimi chalupami je malá chata a pri nej drevárka. A na dverách tej drevárky je dolu diera, tak akurát pre mačku. Pes, či líška už by sa tam nedostali. Tak tam ju nakoniec presťahovali, aby mala pokoj na kojenie svojich mladých. Boli sme nadšení tým zblížením a tešili sa, kedy svoje potomstvo vyvedie ukázať. Keď sa tak stalo, už išiel chýr o zdomácnenej túlavej mačke aj po iných chalupách a tak bol záujem aj o jej mladé. Májový vrh sa tak minul čiastočne tým, že si niektoré mačence zobrali chalupársky známi a niektoré aj uchytil jastrab. My sme jedného kocúrika zobrali do Bratislavy pre našu známu. Nečakane jej zomrel manžel, tak aby vo veľkom dome nebola sama. Kocúrika sme dodali a o týždeň som volal, ako sa udomácnil. Odpoveď znela: „Ja som nevedela, že je interiérový...“ To som nevedel ani ja, ale už bolo jasné, že prenikol do domácnosti a možno aj posteľ domácej pani. Ale aj tak po čase ušiel. Zlákala ho banda túlavých mačiek, ktoré v tej vilovej štvrti kočovali od domu k domu a vyjedali, čo im obyvatelia nechali.

Blížil sa augustový vrh. Vtedy som si všimol, že napriek vytrvavej loveckej úspešnosti Mačice, už sa u nej prejavuje vek. Tie kruté zimy ju predsa len poznačili. Chýbal jej už jeden špicák a keď také zviera prichádza o zuby, je to znak blížiaceho sa konca. Zmenila aj správanie. Veril som, že si s augustovým vrhom dá pokoj a bude sa šetriť. Prešiel august a nič, ale začiatkom septembra predsa len vrhla. Koncom mesiaca už priviedla mladé, ale tentoraz to bolo inak. V prvom rade sa

pýtala stále naliehavejšie do chalupy. Nikdy predtým do nej nevošla, keď sme boli na blízku vchodovým dverám. Teraz to urobila opakovane tak, že ulovenú myš priniesla až do predsiene a ľahla si pri nej, ako keby hovorila – pozrite, plním si povinnosti, tak prečo by ste ma nemohli prijať medzi seba? Bolo to smutné, ale vzhľadom k nášmu blízkeму odchodu, nemožné. Tiež urobila niečo, čo mi vyrazilo dych. Mačatá boli tri a ona ich naozaj rozdelila do troch chalúp! Nejde mi do hlavy, ako im vysvetlila, že sú pridelené k tej-ktorej, ale fungovalo jej to perfektne. Nám prideliť mačiatko, ktoré dostalo meno Milka a neuveriteľné na tom bolo, že Mačica priviedla Milku, tá sa u nás usadila a Mačica si išla po svojom, ale Milka sa za ňou ani neobzrela. Proste sme ju vyfasovali. A bolo mi úprimne ľúto, že len na čas. Keď sme odchádzali, vyhrievala sa Milka na slniečku na gánku a netušila, že jej práve odchádza chalupárska sociálna služba...

O konci tohto príbehu sme sa dozvedeli od majiteľov hornej chalupy až zase v októbri, keď sme prišli na predĺžený víkend. Život Mačice skončil hrdinsky. Bola práve pri im „pridelenom“ mačati, keď sa náhle zjavil cudzí pes-zúrivec. Za dlhé roky sa k našim chalupám takýto tvor ani len nepriblížil. Musel ho tu na vrchu vypustiť nejaký cudzí človek, lebo domáci psy nevenčia. A evidentne ho stratil z dohľadu, keď sa zjavil pred vchodom do hornej chalupy a naďabil na Mačicu s mačaťom. Mačica by mu ľahko ušla, ale mača nie. Statočná Mačica sa teda postavila medzi zúrivca a vlastné mačiatko. Nemala šancu, ten zúrivec ju roztrhal ešte skôr, než stihli domáci z hornej chalupy na ten vresk priskočiť na pomoc. Dobešli už len, keď dodýchavala, pes-zúrivec bol preč a mača sedelo pri dohasínajúcej mame.

Mačica má malý hrobček pri plote, okolo ktorého chodila od nás do hornej chalupy a späť. Bol to krutý koniec, ale ukázala svoju statočnosť. A možno lepší koniec jej obdivuhodného života, než by najbližšiu zimu už bez zubov neprečkala...

Puntica zvaná Puntó

Na rozdiel od zdivočelých domácich mačiek a domácich myší, u domáceho psa si môžete byť jeho príslušnosťou k domu istí. Žerie len to, čo mu dáte a zanecháva stopy len tam, kde mu to dovoľíte. Keď sme ešte nemali Lucku a Veroniku a chodievali s Janinou na Oravu na dovolenku sami, venovala nám teta Emília jedno leto malé šteňa. Nevedela, čo s ním a nám to prinieslo skvelého spoločníka. Keďže postele sme mali v opačných kútoch miestnosti chatky podobnej zápalkovej škatuľke, pobehovalo nad ránom po chatičke odo mňa k Janine a späť, schovávalo sa nám do spacákov a zase vykúkalo s bezhraničnou zvedavosťou. Vláčili sme ho všade so sebou a to bol práve zdroj našich následných problémov. Raz keď sme to šteňa niesli hore poľnou cestou k našej chalupe, ťahalo sa z ruky, škriabalo a chcelo vyskočiť. Ale ja, neznalý psích potrieb som si myslel, že to je pokus o útek a tak som šteňa nepustil, až kým sme neprišli domov. V chalupe som ho hodil na spacák na posteli. Naše šteňa to pochopilo ako pokyn a urobilo tam mláčku, na čo malo zjavne chuť už predtým. Šteňa sme „poučili“, spacák utreli a umyli a to všetko len preto, aby sme zistili, že šteňacie zapamätovadlo, kde sa má chodiť na malú, sa nám zo šteňacej hlavy vygumovať nepodarilo. Odvtedy chodilo na ten spacák vytrvalo.

Veľmi mi to neskôr pripomenulo nový počítačový program, kde keď raz niečo zle zadáte, nestačíte sa čudovať, ako ťažko sa taký príkaz vymazáva a opravuje.

Keď sa narodila Lucka, zo šteňaťa už bol malý pes a aby sa s Luckou náhodou nepohrýzli (veď viete, že malé deti berú do úst všetko) mal psík vyhradený pitvor. Za jedinú noc tam narobil taký brajgel, že bol až do konca nášho letného pobytu vykázaný von pod verandu. Koncom leta sme sa vrátili domov, do Bratislavy, a postupne na psa zabudli. Ale pes nezabudol na nás. Keď sme ďalšie leto šliapali hore kopcom ku chalupe, pri dome tety Emílie nás čakal pes, nadšene vrtel chvostom a už sa nás nepustil. Punťo nebol nikdy uviazaný. A tak v ktorúkoľvek ročnú dobu sme sa objavili, odprevadil nás k chalupe a verne strážil až kým sme neodišli. Časom sme zistili, že Punťo je vlastne Puntica. Punticu nebolo možné prehliadnúť nielen preto, že z krásneho šteňaťa vyrástla na neveľmi vábnu suku. Čo mohol byť zjavne len náš ľudsky pokrivený estetický rebríček. U miestnych nápadníkov mala naopak úspech mimoriadny.

Posledný raz, čo sme ju videli, ťahal sa za ňou krásny čierny pes. Puntica, ako dáma, držala ho na dištanc, a poctivo sa venovala svojej úlohe strážcu nášho letného sídla. Nedalo sa ju prehliadnúť aj preto, že raz za čas vyžadovala poriadnu dávku nežností a trvala na tejto dani s nápaditou ženskou vytrvalosťou. Akoby (presne ako ženy) hovorila – rozdám sa celá, ale chcem vedieť, že práve teraz to ktosi ocení. Práve teraz bol teplý, príjemný jarný deň. Sedel som pred chalupou na slnečnej strane, na rozpadávajúcej sa lavičke presne toho typu a účelu, aké sa hodia dôchodcom. Ale vôbec mi nevadilo, že sa takto neoprávnene zaraďujem do ďaleko vyššej vekovej a váhovej kategórie. Bola to tichá pohoda. Jarné poobedie, kedy na

našom obvykle veternom úbočí vládne takmer plážová atmosféra. Slnko sa opieralo o priechod domu s lavičkou, sedem zrastených storočných lipiek už malo čím šumieť nad hrebeňom strechy našej drevenice a pred mnou, pred plotom, dva psy. Puntica, ktorá po vybranej dávke nežnosti, z ktorej ma od hladenia pomaly rozbolela ruka, manifestovala svoju užitočnosť tým, že sa ostražito vyvaľovala v tráve a občas zavetrila, či sa niekto neblíži. Opodiaľ ležal krásny čierny pes, ktorého si ešte stále držala pekne od tela, ale ktorý už vedel, že pripustený čoskoro určite bude. Bol som na tú Punticu hrdý. Taký bastard a tak dobre sa chystá vydať... To som netušil, že takéto skvelé naplnenie Darwinovho zákona o pohlavnom výbere toho najlepšieho a o naplnení prírodnej povinnosti zachovania rodu, bude posledným osudným argumentom, ktorý sa obráti proti Puntici.

Moji bratraci, synovia tety Emílie to leto dospeli k záveru, že Puntica je príliš plodná. Na nejakú kastráciu, či hormonálnu psiu antikoncepciu asi ani nemysleli. Ale vedeli, že sa im nechce kŕmiť priveľa psov celú zimu. A presvedčili sa, že pri Puntici ich bude vždy priveľa. Na sklonku leta išiel okolo našej chalupy jeden zo synov tety Emílie. To je vždy príležitosť ponúknuť pohárikom, posedieť pod jasanmi na záhradnej strane našej drevenice. Naliali sme, vypili, naliali znova a pýtam sa:

„Tak, čo nové.“

Neviem o tom, že by kto kedy naozaj očakával, že sa vďaka tejto otázke v oznamovacom tóne niečo dozvie. Ale ja som sa dozvedel a naozaj som nebol rád. Mali sme po celé leto návštevy známych z Bratislavy a ani sme si nevšimli, že Puntica od nás občas odbehla. Bolo to normálne. Nenormálne bolo, že sa nevracala.